

HİDROMETEOROLOGİYA KAFEDRASININ ELMİ HESABATI

Bakı, 2022

STRUKTUR VƏ ŞTAT CƏDVƏLİ

S/S	Soyadı, adı, atasının adı	Təvəllüd	Vəzifəsi	Ştat vahidi	Elmi adı və dərəcəsi
1.	Abdullayev İmran Məmmədli oğlu	1950	Kafedra müdiri	1	Dosent, fizika riyaziyyat elmləri namizədi
2.	İmanov Fərda Əli oğlu	1957	Professor	0,5 əvəz.	Professor, coğrafiya elmləri doktoru
3.	Məmmədov Əsgər Səməd oğlu	1946	professor	1	Professor, coğrafiya elmləri doktoru
4	İsgəndərov Sabir Məhəmməd oğlu	1941	Dosent	1	Dosent, texnika elmləri namizədi
5	Əliyeva İradə Sabir qızı	1958	Dosent	1	Dosent, coğrafiya elmləri namizədi
6	Həsənəliyev Ələkbər Əliş oğlu dosent	1958	Dosent	1	Dosent, kənd təsərrüfatı elmləri namizədi
7	Quliyeva Aytən Ağarəhim qızı	1959	Müəllim	1	coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru
8	Həsənova Nailə İmran qızı	1960	Müəllim, laborant	0,5 0,5	coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru
9	Məhərrəmovə Aytən Rüşət qızı	1991	Müəllim	0,5	
10	Nuriyev Anar Ataxan oğlu	1983	Müəllim	1	
11	Məhərrəmovə Mələhət Musa qızı	1957	Laborant	1	

ELMI-TƏDQIQAT İŞLƏRİNİN ƏSAS İSTİQAMƏTLƏRİ

- **Problem:** Azərbaycan ərazisində iqlim dəyişmələrinin tədqiqi
- **Mövzu :** Müasir iqlim dəyişmələrinin Azərbaycanın yerüstü su ehtiyatlarına təsirinin tədqiqi

Qlobal iqlim dəyişmələrinin yaratdığı fəsadlar getdikcə iqtisadi gərginliyi artırır. Beləki, müasir istiləşmə tempi ilə məhsuldarlıq arasındakı əks əlaqənin nə vaxta kimi davam edəcəyi tədqiqatçılar arasında tez–tez müzakirə edilir və təəsüflə qeyd etmək lazımdır ki, hələlik cavabsız qalır. Müəyyən qədər bu və bununla əlaqəli bir çox suallara cavab vermək lazım gəlir. Beləki, iqlim dəyişmələrinin səbəblərini izah edən yeni model və proqnoz metodikası təklif edilir. Proqnoz metodikası Azərbaycanda müşahidə məlumatları əsasında temperatur və yağıntılar üçün sınaqdan keçirilir. Aparılmış yoxlamalar proqnoz ödənişliyinin qoyulmuş tələblərə cavab verdiyini deməyə əsas verir.

Hesabat dövründə alınmış elmi nəticələr, onların yenilik dərəcəsi

1. Alınmış əlaqələr senarilər üzrə iqlim dəyişmələrinin axıma təsirini qiymətləndirərkən müvafiq reqressiya tənliklərini tətbiq etmək olar. Müəyyən olunmuşdur ki, Kiçik Qafqazın bir çox məntəqələri üzrə aparılan tədqiqatlarda ölkə ərazisinin əksər hissəsində son 26 ildə havanın illik temperaturunun $0,6-1,5^{\circ}$ artımı müşahidə edilmişdir.

2. Kiçik Qafqazın çayları üzrə su səflərinin azalmasında iqlim prosesləri ilə yanaşı çaya bilavasitə təsir edən antropogen mənşəli amillər də mühüm rol oynamalıdır. Su ehtiyatlarının iqlim dəyişmələrinin təsiri nəticəsində azalması bir çox sahələrdə o cümlədən əhalinin su təchizatında və suvarmada su çatışmazlığı problemi yarada bilər. Bu məqsədlə gələcəkdə sudan daha səmərələ istifadə etmək üçün tədbirlərin görülməsi məqsəduyğun hesab edilə bilər. Ölkənin bir neçə kiçik çaylarında ölçülmüş su səflərinə əsasən 1991-2022-ci illər ərzində su ehtiyatları bəzi məntəqələrdə 5-10%, bəzilərdə isə daha çox azalmışdır.

The background of the slide features a vibrant blue color scheme. On the left, a glass is shown pouring water, with a stream of water falling into a pool of bubbles. The right side of the image is filled with a dense field of water droplets and bubbles, creating a textured, shimmering effect. The overall aesthetic is clean and scientific, suggesting a focus on environmental or hydrological research.

Hesabat dövründə alınmış ən mühüm elmi nəticələr

- **İqlim dəyişmələrinin yeni modeli və onun proqnozu**

Proqnoz məqsədilə işlənmiş yeni metodun tətbiqi əsasında alınan nəticələrə görə Azərbaycanın müxtəlif regionlarında 1998-2130-cu illər ərzində havanın temperaturunun 4 müxtəlif dövrləri əhatə edən mərhələlər üzrə aşağı düşəcəyi gözlənilir (təqribən 1.2°C -yə qədər).

2022-Cİ İLDƏ DƏRC OLUNMUŞ ELMI İŞLƏRİN XARAKTERİSTİKASI

- Məqalə 9
 - *Respublika* 4
 - *Beynəlxalq* 5
- Konfrans materialı 10
 - *Respublika* 6
 - *Beynəlxalq* 4
- Dərs vəsaiti 9
- Atlas və xəritə 2
- Kafedra üzrə ümumi bal 793

2022-ci ildə nəşr edilmiş dərslik və dərs vəsaitləri

No	Müəllif	Dərslik, dərs vəsaiti, monoqrafiya	Qeyd
1	Abdullayev İ.M	Riyaziyyar (Landau School) Azərbaycan və Rus bölmələri üçün	Bakı 2022
2	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 5-ci sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
3	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 6-cı sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
4	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 7-ci sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
5	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 8-ci sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
6	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 9-cu sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
7	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 10-cu sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022
8	Abdullayev İ.M.	“Riyaziyyat” (ümumtəhsil müəssisələrinin 11-ci sinif üçün vəsait	Bakı 2022, DİM “Abiturient-2022

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ƏQLİ MÜLKİYYƏT AGENTLİYİ**

**Intellectual Property Agency of the
Republic of Azerbaijan**

ƏSƏRİN QEYDİYYATI HAQQINDA

ŞƏHADƏTNAMƏ

№ 12750

BAKI

Əsərin adı "Ermənistan Respublikası ərazisində

Azərbaycan mənşəli hidronimlər"

Obyektiv forması xəritə

Növü coğrafiya əsəri (xəritə)

Açıqlanması 2020-ci il. Azərbaycan

Qeydiyyat
nömrəsi 14/C-12288-22

Qeydiyyat
tarixi 27.01.2022

Müstəsna müəlliflik hüquqlarının sahib(lər)i _____

Məqsəd Hüseyn oğlu Qocamanov

Fərda Əli oğlu İmanov, Elxan Balahasən oğlu Nuriyev

Sifariş № Q-34-8

Şöbə müdiri N. Bədəlbəyli Nadirə Bədəlbəyli

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI KƏHRİZLƏRİNİN İKİDİLLİ ATLASI

Bilingual atlas of the Kahrizes of the
Republic of Azerbaijan

BAKİ - 2021

1-ci nəşr
1st edition

Layihə komandası "Caucasus Geo Survey" MMC-nin aşağıdakı ekspertlərindən ibarət olmuşdur:

- Rauf Əmənov – Layihə rəhbəri və CİS mütəxəssisi
- Anar Nuriyev – Hidrogeoloq
- Rəşail İsmayılov – Hidrogeoloq
- Rəis Abdüləzimov – Hidrogeoloq
- Vüsal Rüstəmov – CİS mütəxəssisi
- Kamran Yəhyayev - Dizayner

QRANTLAR

- “Sahil ekosistemlərinin iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşması üçün geoməkan mühəndisliyi üzrə yeni kursları” (“New Courses in Geospatial Engineering for Climate Change Adaptation of Coastal Ecosystems”) - GEOCLIC adlı layihədə (619011-EPP-1-2020-1-KZ-EPPKA2-CBHE-JP) tərəfdaş kimi iştirak edəcək. 2020-2024-cü illərdə icra edilməsi nəzərdə tutulan layihə Qazaxıstanın Əl-Fərabi adına Qazaxıstan Milli Universitetinin koordinatorluğu ilə baş tutacaq. Layihədə Azərbaycan, Qazaxıstan, Türkmənistan, Almaniya, Rumıniya, Litva və Niderland Krallığının universitetləri tərəfdaş kimi iştirak edir.

Hidrometeorologiya kafedrasının 2022-ci Hesabat ilində elmi fəaliyyətinin göstəriciləri

1.	İmanov F. Ə. c.e.d.,prof.	330
2.	Abdullayev İ. M. f.r.e.n.,dos.	242
3.	İsgəndərov S. M. t.e.n.,dos.	15
4.	Məmmədov Ə. S. c.e.d.,prof.	90
5.	Həsənəliyev Ə. Ə. k.t.e.n., dos.	35
6.	Əliyeva İ. S. c.e.n. dos.	190
7.	Quliyeva A. A. c.ü.f.d.,müə	75
8.	Həsənova N. İ. c.ü.f.d., müə.	125
9.	Nuriyev A. A. müəllim	35
10.	Məhərrəmov A. R. müəllim	65
	Kafedra üzrə cəm:	1202

Hidrometeorologiya kafedrasının 2023-cü il üçün elmi-tədqiqat işlərinin PLANI

İSTİQAMƏT:

Azərbaycanda müasir iqlim dəyişmələrinin yerüstü su ehtiyatlarına təsirini tədqiq etmək

PROBLEM: Müasir iqlim dəyişmələrinin yerüstü su ehtiyatlarına təsirinin tədqiqi

MÖVZU : Müasir iqlim dəyişmələrinin Azərbaycanın yerüstü su ehtiyatlarına təsirinin tədqiqi

İŞ1 : Azərbaycan ərazisində iqlim dəyişmələrinin tədqiqi

Mərhələ 2: Lənkəran və Naxçıvan təbii vilayətlərində iqlim dəyişmələrinin tədqiqi

İŞ 2 : Azərbaycan ərazisində yerüstü su ehtiyatlarının dəyişməsinin tədqiqi

Mərhələ 2: Lənkəran və Naxçıvan təbii vilayətlərində yerüstü su ehtiyatlarının dəyişməsinin tədqiqi

Hidrometeorologiya kafedrasının magistrantlarının müxtəlif təşkilatlarda məruzə mövzuları

- Hidrometeoroloji məlumatların analizinin avtomatlaşdırılması (Kiçik Qafqazın şimal-şərq yamacının çayları misalında)
- Qarabağ çaylarının hidroqrafik xarakteristikalarının CİS texnologiyalarının tətbiqilə tədqiqi
- Tərtərçayın hidromorfoloji dəyişkənliyinin CİS texnologiyalarının tətbiqilə tədqiqi
- Azərbaycanın arid zonalarında quraqlıq və məhsuldarlıq əlaqələrinin tədqiqi
- Azərbaycanın dağlıq ərazilərində quraqlıq və məhsuldarlıq əlaqələrinin tədqiqi

2022/2023- cü tədris ili üçün Hidrometeorologiya kafedrasının magistr dissertasiya işlərinin mövzuları

- Zəngilan rayonunda çay axımının tədqiqi
- Böyük Qafqazın cənub yamacında təhlükəli hidrometeoroloji hadisələrin təhlili
- Xəzərin Neft Daşları rayonunun hidrometeoroloji şəraitinin tədqiqi

2022/2023- cü tədris ili üçün Hidrometeorologiya kafedrasının bakalavr buraxılış işlərinin mövzuları

- Qudyalçayın və Lənkərançayın rejim xüsusiyyətlərinin müqayisəli təhlili
- Kür – Araz ovalığında suvarma sistemlərinin müasir vəziyyəti
- Şəki – Zaqatala zonasının yağıntı rejiminin təhlili
- Böyük Qafqazın şimal – şərq yamacı çaylarının minimal axımının qiymətləndirilməsi
- Böyük Qafqazın şimal – şərq yamacının maksimal axımının qiymətləndirilməsi
- Azərbaycanın Xəzəryani ərazilərində iqlim dəyişmələrinə adaptasiya tədbirləri
- Acınohur gölü hövzəsinin quru dərələrinin maksimal su sərfələrinin hesablanması

**DIQQƏTİNİZƏ GÖRƏ
MİNNƏTDARAM**